

PRITARTA
Kintų pagrindinės
mokyklos tarybos
2020 m. balandžio 29 d.
protokolas Nr. 2

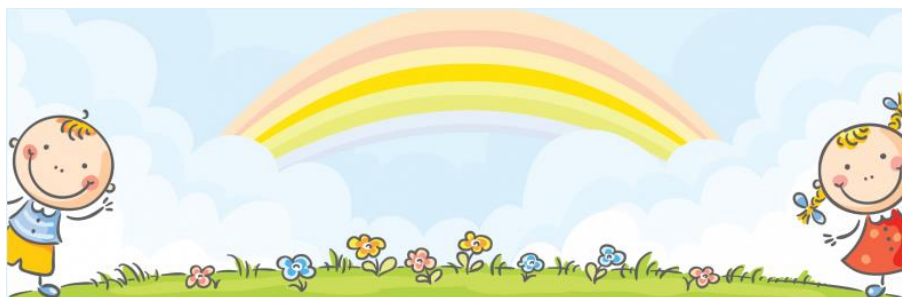
PRITARTA
Šilutės rajono
savivaldybės tarybos
2020 m. gegužės 28 d.
sprendimu Nr. T1-361

PATVIRTINTA
Kintų pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2020 m. birželio 15 d.
įsakymu Nr. V1-82

ŠILUTĖS R. KINTŲ PAGRINDINĖ MOKYKLA

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„PAMARIO VAIKAI“

2020 m.
Kintai

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS.....	3
Informacija apie švietimo teikėją.....	3
Vaikai ir jų poreikiai.....	3
Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.....	4
Ikimokyklinio ugdymo grupės savitumas.....	4
Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai.....	4
II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	5
III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	6
IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS.....	6
Ugdymo turinys.....	6
Ugdymo(si) kompetencijos.....	6
Socialinės kompetencijos ugdymas.....	8
Sveikatos saugojimo kompetencijos ugdymas.....	11
Komunikacinės kompetencijos ugdymas.....	12
Pažinimo kompetencijos ugdymas.....	13
Meninės kompetencijos ugdymas.....	17
Ugdymo metodai.....	19
Priemonės.....	19
V SKYRIUS UGDYMO SI PASIEKIMŲ VERTINIMAS.....	20
VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI.....	21

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie švietimo teikėją

Švietimo teikėjas – Šilutės rajono savivaldybė.

Švietimo teikėjo duomenys:

Mokyklos oficialus pavadinimas – Šilutės r. Kintų pagrindinė mokykla, trumpasis pavadinimas – Kintų pagrindinė mokykla. Mokykla įregistruota Juridinių asmenų registre, juridinio asmens kodas 190697016.

Mokykla įsteigta 1949 m.

Mokyklos teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Mokyklos priklausomybė – savivaldybės mokykla.

Mokyklos savininkas – Šilutės rajono savivaldybė, kodas 111102445, Dariaus ir Girėno g. 1, LT-99133 Šilutė.

Mokyklos buveinė – Kuršių g. 19, Kintų mstl., Kintų sen., LT-99358 Šilutės r. sav.

Mokyklos grupė – bendrojo ugdymo mokykla.

Mokyklos tipas – pagrindinė mokykla.

Mokyklos paskirtis – pagrindinės mokyklos tipo mokykla-daugiafunkcis centras.

Adresas: Kuršių g. 25A, Kintų mstl., Kintų sen., LT-99358 Šilutės r. sav.

Telefonas – 8 441 47135, 8 441 47890; **Faksas** – 8 441 47135.

Elektroninis paštas – rastine@kintai.silute.lm.lt

Internetinis puslapis – www.kintai.silute.lm.lt

Vaikai ir jų poreikiai

Mūsų įstaigoje vaikų grupės yra mišrios, todėl aiškinantis vaikų poreikius, atsižvelgiama į amžiaus tarpsnius.

Ankstyvojo amžiaus vaikų pagrindinis poreikis – siekti artimo ir glaudaus kontakto su šalia esančiu suaugusiu, tuo kompensuojant tėvų nebuvimą. Mažieji noriai klauso liaudiškų lopšinių, nusiramina žaisdami. Vaikų elgsena daugiau impulsyvi, neretai išryškėja situaciniai jausmai, norai.

Trimečių ir keturmečių vaikų išskirtinis noras – judėti, bendrauti su kitais grupės vaikais. Išryškėja ir gan prieštaringas vaiko elgesys, įvairios konfliktinės situacijos, dažnai susijusios su trejų metų vaikų krizės problemomis. Vis dėlto vidinis vaiko noras - palaikyti gerus santykius su suaugusiais ir bendraamžiais, tad čia ypatingai yra svarbus tinkamas suaugusio pritarimas, švelnumas ir palaikymas. Remiantis liaudies pedagogikos išmintimi, iškilusios bendravimo problemos gana lengvai išsprendžiamos pasitelkiant humorą, pašmaikštavimus.

Vyresnieji vaikai labiau linkę į saviraišką, kūrybiškumą, nori lenktyniauti, būti pastebėti, išsiskirti iš kitų. Jie smalsūs, daug klausinėja, jų veikla dažnai motyvuojama noru pažinti, tyrinėti. Mėgsta pasakas, smulkiąją tautosaką.

Šiuos bendruosius poreikius, žvelgiant iš vaiko vystymosi raidos pozicijos, vainikuoja poreikis žaisti. Kaip žinome, žaidimas - puikiausias būdas atsiskleisti vaiko kūrybiškumui, fiziniams ir kalbos gebėjimams, bendravimo kultūrai. Žaisdami vaikai įgyja įvairiapusės patirties ir įgūdžių.

Pastebėjome, kad mūsų įstaigos ugdytiniai turi ypač ryškų polinkį pažinti, tyrinėti supančią aplinką. Tai nulemia vietovės ypatumai. Aplinkoje daug augalijos – medžių, krūmų, vandens. Čia ir rudens spalvos ir pavasario žaluma, ir natūralus paukščio čiulbesys. Gyvendami kaimiškoje vietovėje vaikai turi galimybę tiesiogiai stebėti sezoninius gamtos pokyčius, žemės ūkio darbus ir žmonių veiklą įvairiu metų laiku. Yra sąlygos laikyti naminius gyvūnus.

Kas metai išryškėja ir gabūs bei talentingi vaikai, kuriems sudaromos sąlygos jų gebėjimų sklaidai, saviraiškos tenkinimui (dalyvavimas konkursuose, parodose, įstaigos renginiuose).

Vaikai turi galimybę daryti įtaką kasdienei veiklai (teikti siūlymus, pageidavimus).

Skatiname vaikų savarankiškumą tose srityse, kur gebėjimai gerai susiformavę ir teikiame pagalbą mažiau išlavėjusių gebėjimų ugdymui.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Ikimokyklinio ugdymo grupėse dirbantieji pedagogai įgiję aukštąjį išsilavinimą. Šiuo metu dirba penki mokytojai, iš kurių vienas įgijęs vyresniojo mokytojo, vienas - metodininko kvalifikacines kategorijas, kiti mokytojai yra numatę įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją.

Su ikimokyklinio ugdymo grupės vaikais dirba meninio ugdymo mokytojai (muzikos, šokio), kurių pagrindinė darbo kryptis – plėtoti vaiko individualias muzikines, judesio galias, ugdyti kūrybiškumą, muzikinę ir bendrą dvasinę kultūrą.

Pedagogai nuolat tobulinasi seminaruose, naujas idėjas taiko savo darbe.

Ikimokyklinio ugdymo grupių savitumas

Kintų miestelis ir apylinkės pasižymi unikaliu gamtovaizdžiu, savitomis pamario krašto tradicijomis, įdomia istorija. Ikimokyklinio ugdymo grupės įsikūrusios gražioje vietoje prie miško, netoli marių. Gamtos stebėjimas įvairiais metų laikais sudaro galimybes vaikų kūrybinei raiškai ir saviraiškai, ugdo jų meilę savo kraštui, jausmus, supančio pasaulio grožio suvokimą.

Vydūno kultūros centras, senoji bažnyčia, paukščių žiedavimo stotis Ventės rage, pamariškių šventės ir tradicijos, skatina domėtis, pažinti ir didžiuotis savo gimtine. Tai inicijuoja ikimokyklinukus, pedagogus, jų šeimas kurti savitas ugdymo(si) erdves, aplinką, kurti naujas bei puoselėti turimas tradicijas ir būti aktyviais miestelio bendruomenės nariais.

Mūsų įstaigoje komplektuojamos tokios vaikų ikimokyklinio ugdymo grupės:

- nuo 1 metų iki pradinio ugdymo pradžios;
- nuo 2 metų iki pradinio ugdymo pradžios;
- nuo 3 metų iki pradinio ugdymo pradžios.

Ugdymo procesas grupėse organizuojamas vadovaujantis įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa „Pamario vaikai“, kuri parengta vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, „Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu“, „Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis“. Ikimokyklinėse grupėse kuriami ir įgyvendinami grupių bei įstaigos bendri projektai. Dalyvaujame ir kitų ikimokyklinių įstaigų vykdomuose projektuose, konkursuose, parodose, šventėse.

Sudarytos galimybės vaikams bendrauti su įstaigos nuolatiniais socialiniais partneriais – Vydūno kultūros centru, biblioteka, daugiafunkciu centru, Ventės ornitologine stotimi bei vietinių verslininkų įmonėmis.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Analizuojant anketose bei individualių pokalbių metu išreikštus tėvų poreikius, galima teigti, kad dauguma pageidauja padėti vaikams socializuotis, t. y. tapti visuomeniškais žmonėmis, tuo pačiu įgyti bendravimo, savitvarkos, savarankiškumo įgūdžių, lavinti fizines bei psichines galias, kūrybiškumą, diegti atsakomybės jausmą. Pagrindinis apibendrinantis pageidavimas – sėkmingai besiuođantis ir subrandintas mokyklai vaikas.

Tėvai prioritetu skiria vaiko visapusiškos, kūrybingos asmenybės, gebančios atsispirti neigiamiems gyvenimo reiškiniams, ugdymąsi. Tuo pačiu išskiriama ir dorinio ugdymo svarba. Neretai susiduriame su vartotojiškomis nuostatomis, nemotyvuotu, negatyviu elgesiu. Gebėjimas spręsti įvairias psichologines problemas – didžiulis nūdienos visuomenės poreikis, pasireiškiantis įvairiuose amžiaus tarpsniuose. Prevencinis kryptingas ir tikslingas darbas, atliekamas mūsų

įstaigoje. Tai tvirtas pamatas, padedantis plėsti vaikų emocinį intelektą, suteikiantis laisvę rinktis, koreguojantis vertybines nuostatas.

Tėvai pritaria įstaigos iniciatyvai nuolat lankytis spektakliuose, muziejuose, išvykose, koncertuose, kinuose.

Įstaigos bendruomenė gana įvairi. Vis dar tebėra gyvas kartų ryšys. Nemaža dalis vaikų gyvena kartu su seneliais ir net proseneliais. Betarpiškas bendravimas sudaro sąlygas tiesiogiai perimti jų išmintį, bendravimo būdą. Vyresniosios kartos žmonės aktyviai dalyvauja įstaigos gyvenime - renginiuose, parodose. Dalis tėvelių aktyviai įsitraukia rengiant šventes, vakarones, parodas.

Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje akcentuojama apie kiekvieno visuomenės nario lygias teises ir laisves „nepriklausomai nuo rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų“, <...> „kiekvienos tautos tradicijų ir kultūros svarbą vaiko apsaugai ir harmoningam vystymuisi“, teigiama, kad „vaikas visapusiškai ir harmoningai vystytis gali tik augdamas šeimoje, jausdamas meilę ir supratimą“.

Svarbu ugdyti visapusišką, kūrybingą, dorą asmenybę, todėl vaikui suteikiamos ne tik saviraiškos galimybės, bet ir skatinama pasirinkti aktyvius ugdymosi metodus, kurie leistų atsiskleisti vaiko unikalumui, individualumui. Čia pastebimas kiekvienas vaikas, suaugusio ir vaiko santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei, palaikomi vaikų sumanymai, džiaugiamasi jų laimėjimais.

Glaudus bendradarbiavimas su šeima grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, įsiklausymu į vienas kito poreikius, interesus, lūkesčius. Nuolat su tėvais tariamasi dėl individualių vaiko ugdymosi poreikių, gebėjimų, kylančių problemų, ieškoma veiksmingiausių sprendimo būdų bei ugdymo metodų.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

✓ *Socialinio kultūrinio kryptingumo* – ugdyti remiantis žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, plėtoti vaiko gyvenimui reikalingas socialines, kultūrinės kompetencijas.

✓ *Kontekstualumo* – ugdymo turinį sieti su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais pokyčiais.

✓ *Diferencijavimo* – ugdymo procesą grįsti individualių vaiko fizinių, psichinių galių, socialinių ypatybių pažinimu, procesą organizuoti, atsižvelgiant į konkretaus vaiko ugdymo (si) poreikius.

✓ *Integralumo* – siekti ugdymo visybiškumo, ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės.

✓ *Interpretavimo* - įtraukti vaikus į aktyvią veiklą, skatinančią interpretuoti, kurti, analizuoti ir vertinti save, leidžiančią žvelgti į pasaulį „savo akimis“.

✓ *Bendradarbiavimo* – dalintis, keistis patirtimi, bendrauti ir bendradarbiauti visuose lygmenyse - su kitomis institucijomis, šeimomis bei jų nariais, įstaigos bendruomene.

✓ *Humaniškumo*, kurio esmė, pasak humanistinio vaikų ugdymo programos autorės J. Bakūnaitės, „mokyti vaikus ne tik pažinti, bet ir pajauti, ne tik suvokti, bet ir išgyventi, ne tik džiaugtis, bet ir kurti džiaugsmą artimui“.

✓ *Palaiptiniam* – aktyvinti vaiko kūrybines galias, skatinti jį labiau pasitikėti savo jėgomis bei įgyti patirties tyrinėjimo srityje, einant nuo paprasto prie sudėtingesnio, nuo žinomo prie nežinomo, nuo artimo prie tolumo.

III SKYRIUS

TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – kokybiškas ugdymas visose ugdomosiose veiklose – kiekvieno vaiko pažangos siekimas.

Uždaviniai:

- ✓ Sudaryti sąlygas vaikui patirti sėkmės jausmą, sprendžiant problemas, kurti pozityvią, palankią bendravimui ir bendradarbiavimui atmosferą.
- ✓ Kurti sąlygas, leidžiančias vaikui kaupti sociokultūrinę patirtį, įgyti tvirtas dorovines nuostatas.
- ✓ Padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams, pritaikant ir įgyvendinant ugdymo (si) turinį.
- ✓ Kartu su tėvais, pedagogais ir bendruomene kurti aplinką, skatinančią vaiko saviraišką, kūrybiškumą, vaizduotę, savarankiškumą, pasitikėjimą savimi, norą pažinti, tyrinėti.
- ✓ Stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, tenkinti saugumo, aktyvumo ir judėjimo poreikį.
- ✓ Vaikams suprantamu ir patraukliu būdu perteikti savo krašto savitumo bruožus, skatinant tai aktyviai perimti, pritaikyti ir tęsti ugdymo (si) procese.

IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Kiekvienas vaikas augdamas nori pažinti save ir pasaulį, tyrinėti ir atspindėti visa tai kūrybiniame saviraiškos procese. Tam reikalingos sąlygos – plačios ugdymosi galimybės, kad vaikui ne tik perteiktume informaciją ir žinias, bet jis gebėtų visu tuo pasinaudoti, laisvai išreiškdamas save ir tuo pačiu sprenddamas problemas. Šiuo atveju svarbus vaidmuo tenka pedagogui, kad vaikas, turėdamas pakankamai patirties įvairiose srityse, išreikštų save veikdamas. To siekti, atsižvelgiant į amžiaus tarpsnio, individualias galimybes bei vaiko poreikius.

Ugdymo turinys

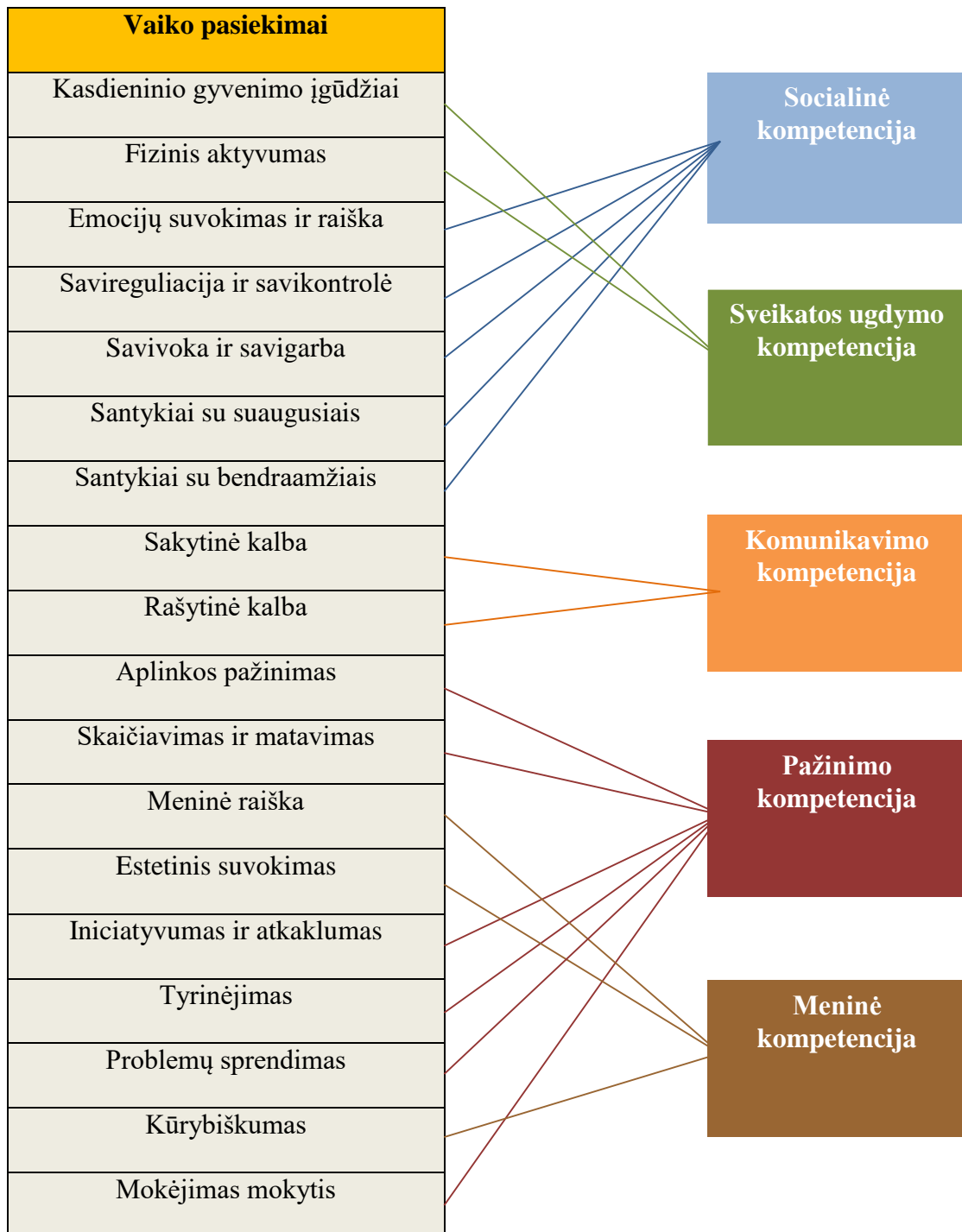
Ugdymo turinys sudarytas vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministerijos parengtu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, „Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinėmis rekomendacijomis“.

Ugdymo(-si) kompetencijos

Ugdymo turinio procesas planuojamas ir organizuojamas, laisvai ir kūrybiškai pasirenkant temas: pagal metų laikų tėkmę, pagal problemines grupės gyvenimo situacijas, pagal vykdomus projektus, grupės, mokyklos, bendruomenės tradicijas, per:

- socialinės kompetencijos ugdymą,
- komunikacijos kompetencijos ugdymą,
- sveikatos kompetencijos ugdymą,
- pažinimo kompetencijos ugdymą,
- meninės kompetencijos ugdymą.

5-ios vaiko kompetencijos sudarytos iš 18-os vaiko pasiekimų sričių, kurios yra suskirstytos pagal vaikų amžių (1 pav.).

1 pav. Vaiko pasiekimų jungimas į kompetencijas

Ugdymo turinyje, trumpuose aprašymuose, atskleidžiamos svarbiausios vaiko pasiekimų sričių charakteristikos.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje pasiekimų srityje numatyti ugdymosi sėkmei aktualiausi vaiko gebėjimai, kuriuos turėtų įgyti 1–2 m., 2–3 m., 3–4 m., 5–6 m. vaikas.

Jie padeda pedagogams įvertinti individualią vaikų pažangą.

SOCIALINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

Socialinės kompetencijos ugdymas priklauso nuo vaiko amžiaus ir jo gyvenimiškos patirties. Pedagogo uždavinys – padėti vaikui suvokti save ir kitus, savo vietą šeimoje, grupėje, sugebėti gyventi greta vienas kito, spręsti iškilusias problemas.

Emocijų suvokimas ir raiška			
Vertybinių nuostatų. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.			
Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Atspindi kitų vaikų emocijų raišką. Emocijas reiškia skirtingu intensyvumu. 	<ul style="list-style-type: none"> Atpažįsta kito asmens emocijų išraiškas. Pradeda vartoti emocijų raiškos žodelius, pradeda atpažinti, ką jaučia. 	<ul style="list-style-type: none"> Atranda savus emocijų raiškos būdus. Pavadina pagrindines emocijas. Atpažįsta kitų emocijas pagal elgesį. Pradeda valdyti savo emocijas. 	<ul style="list-style-type: none"> Atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais. Apibūdina savo jausmus, pakomentuoja jas sukėlusias priežastis. Kalba apie tai, kad gali padėti jaustis geriau.
Savireguliacija ir savikontrolė			
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.			
Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardina geba nusiraminti.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> Gerau jaučiasi įprastoje aplinkoje. Nusiramina kalbinamas, nešiojamas, supamas. Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas. 	<ul style="list-style-type: none"> Pradeda valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos. 	<ul style="list-style-type: none"> Gerau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų. 	<ul style="list-style-type: none"> Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Retkarčiais primenamas laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros. Pats taiko įvairius nusiramimo,

			atsipalaidavimo būdus.
Savivoka ir savigarba			
Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai.			
Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į pasakytą savo vardą. • Pradeda jausti savo kūno buvimą, apžiūrinėja, liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. • Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, pavadina kelias kūno dalis. • Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, išreiškia savo norus, pyksta, kai suaugusysis neleidžia to daryti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti, tikisi juo besirūpinančio suaugusiojo pritarimo, palaikymo, pagyrimo. • Kalba pirmuoju asmeniu. • Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis. • Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. • Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo. • Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. • Savęs vertinimas nepastovus. • Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, bendruomenę, Tėvynę. • Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes. • Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai.
Santykiai su suaugusiais			
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.			
Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Sunkiai atsiskiria nuo tėvų, verkia, tačiau padedamas pedagogo pamažu nurimsta ir įsitraukia į veiklą. • Atpažįsta juo besirūpinantį suaugusįjį. • Akivaizdžiai parodo prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo. Mėgsta 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijo nepažįstamų žmonių, nežinomos aplinkos, neįprastų žaislų. • Lengviau nei antraisiais metais atsiskiria nuo tėvų. • Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo 	<ul style="list-style-type: none"> • Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. • Ramiai stebi nepažįstamus žmones arba su jais kalbasi, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį. • Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme.

žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdžioja jo žodžius, veiksmus.	besirūpinantis suaugusysis.		<ul style="list-style-type: none"> • Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiaisiais. • Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimėi.
Santykiai su bendraamžiais			
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.			
Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Patinka žiūrėti į kitus kūdikius, būti šalia kitų vaikų, juos liesti, mėgdžioti jų veido išraišką, veiksmus. • Mėgsta žaisti greta kitų vaikų, stebėti jų veiklą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mėgdžioja kitų vaikų judesius, veiksmus, ką nors pasako. • Gali duoti žaislą kitam, jį imti iš kito, tačiau supykęs gali atimti žaislą iš kito, jam suduoti. • Ieško bendraamžių draugijos, žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku 	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbasi su kitu vaiku, pakaitomis atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu. • Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus. • Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus. • Gali turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimų partnerius. Su jais lengvai susipyksta ir susitaiko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. • Geranoriškai veikia kartu su kitais, siūlydamas sumanymą ar priimdamas kitų sumanymą. • Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. • Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius.

Sudaromos sąlygos vaikų saugiam judėjimui grupėje, aikštyne, salėje; ugdomi asmens higienos įgūdžiai ir įpročiai, atliekant saviruošos darbus visos dienos buvimo ikimokyklinio ugdymo grupėse metu bei įvairios veiklos metu.

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai			
Vertybinių nuostatų. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.			
Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Bando savarankiškai valgyti ir gerti iš puodelio. • Valgo ir geria padedamas arba savarankiškai. • Kartais parodo mimiką, ženklais arba pasako, kada nori tuštintis ar šlapintis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį. Paprašytas padeda žaislą į nurodytą vietą. • Savarankiškai valgo ir geria. • Pradeda naudoti stalo įrankius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. • Valgo gana tvarkingai. • Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. • Padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. • Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. • Savarankiškai ar priminusi laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas			
Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.			
Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankų koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, įkalnėn ir nuokalnėn, laiptais aukštyn, ko nors įsitvėręs atsistoja, stovi laikydamasis ar savarankiškai, žingsniuojama laikydamasis, vedamas arba savarankiškai, išlaiko pusiausvyrą. • Tiksliai siekia daikto, rankos judėjimą seka 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasuka riešą, apverčia plaštaką delnu žemyn, pasuka delnu aukštyn, mosteli plaštaka, ploja rankomis. • Rideną, meta, gauda kamuolį. • Pastovi ant vienos kojos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bėga keisdami kryptį, greitį. • Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius. • Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. • Tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais 	<ul style="list-style-type: none"> • Eina ratu, poromis, atbulomis. • Šoka į toli, į aukštį. • Žaidžia žaidimus su kamuoliu. • Žaidžia komandomis, derindamas veiksmus. • Tiksliau valdo pieštuką ir žirkles.

akimis, pačiumpa ir laiko daiktą saujoje.			
<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, šoną ir atgal, eina stumdamas ar tempdamas daiktą. 			

KOMUNIKACINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

Ši kompetencija reiškiasi visose vaiko gyvenimo srityse: atrandant ir pažįstant pasaulį, bendraujant ir būnant kartu su kitais, suvokiant gamtos ir žmogaus grožį, priimant bendrąsias žmogaus vertybes ir pačiam jas kuriant.

Sakytinė kalba			
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.			
Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.			
Numatomi vaiko pasiekimai			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<p><i>Klausymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Įdėmiai klausosi suaugusiojo. • Supranta kalbinančiojo klausimus ir prašymus. • Klausosi ir kalba, mimika, gestais. • Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų žodžių. <p><i>Kalbėjimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius • Vartoja kelis trumpus žodelius 	<p><i>Klausymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų žodžių. • Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. • Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių, naujų žodžių. <p><i>Kalbėjimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Noriai dalyvauja pokalbiuose, kartoja girdėtus trumpus kūrinius. • 3–4 žodžių sakiniais kalba ir klausinėja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. • Pradedama mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sako „ačiū“, „prašau“. 	<p><i>Klausymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi sekamų, skaitomų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. • Pradedama suprasti, išklaudyti, ką sako suaugusysis ar vaikas. <p><i>Kalbėjimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba, pasakoja, ką sužinojo, suprato, vartodamas girdėtus naujus žodžius. • Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. • Atpasakoja trumpus kūrinius. • Išklauso kūrinių iki galo nepertraukdamas skaitančiojo. 	<p><i>Klausymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi įvairaus turinio tekstų. • Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. • Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį įvykių eiga. <p><i>Kalbėjimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę. • Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių • Išskiria garsą žodžio pradžioje, viduryje ir gale. • Seka pasakas, kuria istorijas.

			<ul style="list-style-type: none"> • Klausinėja apie tai, kas išgirsta, matyta, sugalvota, pajausta. • Kalba taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis.
--	--	--	---

Rašytinė kalba

Vertybinių nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodikus bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Numatomi vaiko pasiekimai

1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<p><i>Skaitymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vartinėja, žiūrinėja paveikslėlių knygeles. • Reaguoja į skaitomą tekstą. <p><i>Rašymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, brauko jomis įvairias linijas. • Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape. 	<p><i>Skaitymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. • Varto knygeles, dėmesį skirdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašydamas paskaityti. • Geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais. <p><i>Rašymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Įvairiomis rašymo priemonėmis kraigloja vertikalias ir horizontalias linijas. 	<p><i>Skaitymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi skaitymu. • Atkreipia dėmesį į raides, simbolius. <p><i>Rašymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti (planšetiniu kompiuteriu ir kt.) • Domisi rašymo priemonėmis (parkeriais, kompiuteriais, telefonais). • Raidėmis ir simboliais (grafiniais vaizdais) pradeda manipuluoti įvairioje veikloje. 	<p><i>Skaitymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Domisi abėcėlės raidėmis. • Pradeda skirti žodžius, sudarančius garsus, skiemenis. • Bando perskaityti trumpus, jam reikšmingus žodžius. <p><i>Rašymas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kopijuoja raides, paprastus žodžius. • Spausdintomis raidėmis kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. • Kompiuteriu rašo raides, žodžius.

PAŽINIMO KOMPETENCIJOS UGDYMAS

Tai vaiko domėjimasis viskuo, kas yra aplink, gebėjimas sutelkti dėmesį, suvokti, įsiminti, samprotauti, spręsti problemas. Vaikas mokosi logiškai mąstyti, suvokti priežasties ir pasekmės nuoseklumą, atrasti panašumus ir skirtumus, daryti išvadas, apibendrinimus. Pažinimo turinio apimtis orientuota į artimiausią vaiko aplinką: šeimą, darželį, draugus, kaimynus, gyvenamąją vietovę, gimtinę, gamtos ypatumus, netolimą praeitį, ateitį ir kt.

Aplinkos pažinimas

Vertybinių nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

Numatomi vaiko pasiekimai

1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Domisi aplinka. • Reaguoja į skirtingus vaizdus, paviršius, kvapus, garsus, skonius. • Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi. • Žino savo, šeimos narių vardus. • Atpažįsta ir įvardija artimiausios aplinkos gyvūnus, augalus. • Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išvardina gyvenamosios vietos objektus. • Pasako savo ir savo šeimos narių vardus. • Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus. • Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje. • Pasako metų laikų pavadinimus, požymius, skiria daugiau gamtos reiškinių. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria daržoves, vaisius, uogas. • Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, gimtąjį miestą ar gyvenvietę. • Atranda ir mokosi naudotis buities prietaisais, skaitmeninių technologijų galimybėmis. • Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves. • Žino svarbią asmeninę informaciją. • Mokosi rūšiuoti atliekas.

Skaičiavimas ir matavimas

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

Numatomi vaiko pasiekimai

1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<p><i>Skaičiavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gestais, mimika parodo, jog suvokia, ką reiškia yra (nėra), dar, taip (ne). • Skiria sąvokas mažai ir daug. <p><i>Matavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Susidomi įvairios formos, dydžio, spalvos daiktais. • Atkreipia dėmesį į judančius daiktus. • Žaisdamas stengiasi rasti reikiamos 	<p><i>Skaičiavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skiria žodžius: mažai ir daug. • Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą. <p><i>Matavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Supranta vis daugiau žodžių, kuriais nusakoma daikto forma, dydis, spalva, judėjimas erdvėje. • Tapatina daiktus pagal formą, dydį. 	<p><i>Skaičiavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę. • Padalina daiktus į grupes po lygiai. • Pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius. <p><i>Matavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Suranda tokios pat spalvos daiktus. • Supranta ir pradeda vartoti daiktų palyginimui skirtus žodžius. • Atpažįsta ir atrenka įvairios formos daiktus. 	<p><i>Skaičiavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaičiuoja bent iki 10. • Sieja daiktų kiekį su skaičių žyminčiu simboliu. • Supranta ir vartoja sąvokas: pusiau, į 2–3 dalis. • Palygina daiktų grupes pagal kiekį (daugiau/mažiau). <p><i>Matavimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupuoja, komponuoja daiktus, atsižvelgdamas į jų spalvą, formą arba dydį. • Skiria trikampę, stačiakampę formas,

formos, dydžio ar spalvos daiktą.		<ul style="list-style-type: none"> • Pradedama skirti dešinę ir kairę savo kūno puses, kūno priekį, nugarą 	<p>plokštumos ir erdvės figūras.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pradedama suvokti praeitį, dabartį, ateitį. Skiria sąvokas šiandien, vakar, rytą. • Klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą arba spalvą. • Lygindamas dydžius, vartoja jų skirtumo didumą pabrėžiančius žodžius.
-----------------------------------	--	---	--

Tyrinėjimas

Vertybinių nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Numatomi vaiko pasiekimai

1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi išbandyti žaislus ar daiktus, stebi, kas vyksta aplinkui. • Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui, bando dalyvauti (mimika, judesiais, garsais). • Stengiasi išbandyti žaislus ar daiktus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stebi, kas vyksta aplinkui, rodo kitiems, ką pavyko padaryti. • Patikusį veiksma prašo pakartoti daug kartų. • Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atsargus su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta. • Pasirenka žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus. • Žaisdamas tyrinėja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi iš ko padaryti daiktai, jų savybėmis. • Įvardina daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų skirtingas savybes. • Atlieka trumpalaikius stebėjimus, bandymus. • Pasitelkia priemonių įvairovę (pvz., lupą, mikroskopą). • Analizuoja, grupuoja ir klasifikuoja daiktus pagal savybes.

Problemų sprendimas

Vertybinių nuostatos. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

Numatomi vaiko pasiekimai

1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Pakartoja nepasisekusį veiksma. • Tikisi suaugusių pagalbos. • Stebi kitų elgesį, juos kartuoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stebi, kaip panašioje situacijoje elgiasi kiti ir išbando jų naudojamus būdus. • Nepavykus įveikti kliūtis, meta veiklą arba laukia pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išbando įvairių veiklų keisdamas galimybes. • Stebi savo veiksmų pasekmes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyviai bando įveikti sunkumus. • Pradedama matyti sprendimų pasekmes. • Tariausi su kitais, kaip įveikti sunkumus.

	<ul style="list-style-type: none"> • Imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kada pavyksta įveikti sunkumus. • Prašo suaugusiųjų pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepasiekus tikslo, bando keletą kartų.
Mokėjimas mokytis			
Vertybinių nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.			
Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į kalbinimą, mimiką, žaislus, daiktus. • Stebi ir susitapatina, mėgdžioja, siekia išgauti tą patį rezultatą. • Pradeda tyrinėti žaislus ir daiktus visais pojūčiais. • Nori naujų įspūdžių, aktyviai domisi aplinkos daiktais. • Atidžiai stebi veiklą ir bando pakartoti veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Patraukia, pastumia, paridena, įdeda daiktus ir stebi, kas vyksta, bando pakartoti pavykusį veiksmą. • Stebi, mėgdžioja, klausia. • Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. • Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus. • Džiaugiasi tuo, ko išmoko. • Mėgsta žaisti, veikti. • Pasako, ką veikė ir ką išmoko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas. • Spėlioja veiksmų pasekmes. • Drąsiai ieško atsakymų į kylančius klausimus. • Rodo iniciatyvą sprendžiamas problemas.
Iniciatyvumas ir atkaklumas			
Vertybinių nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.			
Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Pats juda sudominusių daiktų link. • Trumpam sutelkia žvilgsnį, atlieka tikslingus judesius. • Pats pasirenka daiktus, kartoją tai, kas pavyko. • Pats noriai mokosi iš tų, su 	<ul style="list-style-type: none"> • Veiksmais ir atskirais žodžiais reiškia norus, veda suaugusįjį prie dominančių daiktų. • Protestuoja negalėdamas įveikti kliūties. • Nuolat ką nors veikia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Išbando pasiūlytus naujus daiktus. • Reiškia savo norus sako „ne“. • Pasirenka ir žaidžia vienas ar su draugais. • Nepasisekus laukia suaugusiojo pagalbos. • Siekia savarankiškumo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plėtoja veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną. • Ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą. • Kreipiasi pagalbos į draugus ir tik po to į suaugusįjį.

kuriais jaučiasi saugus.			
--------------------------	--	--	--

MENINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

Meno paskirtis – puoselėti ir turtinti vaiko jautrumą ir intelektą, padėti jam žengti į meno pasaulį. Meno siekiama pajusti bendravimo ir asmeninės kūrybos džiaugsmą – laisvai išreikšti savo įspūdžius, jausmus, mintis; vaizdu, garsu, judesiu atrasti individualų, savitą raiškos stilių.

Dailės, muzikos, dramos, šokio užsiėmimai padeda vaikams ugdyti(is) kūrybiškumą, pasitikėjimą savimi, kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas, skatina socialinę raidą.

Grupių vaikams tris kartus per savaitę vyksta organizuota muzikinė veikla, du kartus per savaitę - šokio užsiėmimai. Grupėse įrengtos erdvės dailės, vaidybos veiklai.

Meninė raiška			
Vertybinė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.			
Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas.			
Numatomi vaiko pasiekimai			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<p><i>Muzika, šokis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaguoja į muzikos garsus, melodijas, judesius, sutelkdamas žvilgsnį arba pradėdamas judėti. • Mėgdžioja žaidimų judesius, muzikos garsus. <p><i>Vaidyba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalbinamas, žaidinamas reiškia emocijas. • Klausosi muzikos ir aplinkos garsų. • Mėgdžioja veiksmus. <p><i>Dailė</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Storu pieštuku, teptuku, kreidele, brauko, tepinėja palikdamas pėdsakus. • Domisi, džiaugiasi dailės priemonėmis. • Keverzoja rankų judesių piešinius. 	<p><i>Muzika, šokis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmiškai atkartoja judesius. • Emocingai atliepia klausomus kūrinius. • Dainuoja 2-4 garsų daineles. <p><i>Vaidyba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Įvairius jausmus, norus rodo judesiais ir veiksmais. • Atkuria matytų situacijų fragmentus. <p><i>Dailė</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėdamas dailės medžiagas ir priemones, intuityviai atranda skirtingus veikimo su jomis būdus. • Spontaniškai reiškia emocijas, įspūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. 	<p><i>Muzika, šokis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus. • Mėgdžioja žaidimų, gyvūnų, augalų judesius. • Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių seką. <p><i>Vaidyba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmais vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaime kilusias emocijas. • Kuria dialogą tarp veikėjų. <p><i>Dailė</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas vis labiau koordinuodamas rankų judesius. • Piešia įvairias linijas, formas. 	<p><i>Muzika, šokis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja platesnio diapazono vienbalses daineles. • Klausosi įvairaus stiliaus muzikos. • Vaikiškais muzikos instrumentais groja 2-3 garsų melodijas. • Šoka ratelius pritaikydamas įvairius žingsnelius. • Šoka kurdamas 5-8 natūralių judesių seką. <p><i>Vaidyba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuria dialogą tarp veikėjų. • Improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes. • Tikslingai naudoja daiktus vaidinimo reikmėms. <p><i>Dailė</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Piešia atpažįstamus vaizdus.

		<ul style="list-style-type: none"> • Eksperimentuoja dailės priemonėmis atradamas spalvas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksperimentuoja dailės priemonėmis. • Piešia skaitmeninėmis priemonėmis (piešimo programomis telefone, kompiuteryje). • Dailės darbeliais pasakoja siužetus.
Kūrybiškumas			
Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.			
Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į naujus daiktus, žmones, aplinkos pasikeitimus. • Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atranda naujus veiksmus (tapyti ant veidrodžio, ridenti, nardinti į vandenį ir kt.) ir taiko juos daiktams tyrinėti. • Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje. • Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus daiktus, simbolinius veiksmus. • Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas. • Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus. • Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. • Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. • Džiaugiasi savitu veikimo procesu ir rezultatu. • Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, siekia savito rezultato. • Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti.
Estetinis suvokimas			
Vertybinė nuostata. Domisi, grožisi, gėrиси aplinka, meno kūriniais, menine veikla.			
Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.			
<i>Numatomi vaiko pasiekimai</i>			
1-2 metų	2-3 metų	3-4 metų	5-6 metų
<ul style="list-style-type: none"> • Trumpam sutelkia dėmesį bei rodo pasitenkinimą, 	<ul style="list-style-type: none"> • Skirtingai reaguoja girdėdamas besikeičiančių 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi menine veikla, nori joje dalyvauti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi bendra veikla ir kūryba.

kai yra emociškai kalbinamas suaugusiojo. <ul style="list-style-type: none"> • Mėgdžioja patinkančius dalykus. 	intonacijų suaugusiojo kalbinimą. <ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta girdėtus, matytus kūrinius. • Emociškai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sugeba pasakyti savo išpūdžius apie matytus, girdėtus kūrinius. • Reaguoja į kitų nuomonę. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasako savo nuomonę apie matytą kūrinį. • Stengiasi kuo geriau atlikti meninę veiklą. • Pastebi papuoštą aplinką. • Papasakoja apie savo sukurtus kūrinius.
---	--	---	--

Vienos srities vaiko pasiekimų vertybines nuostatas galima įtraukti į kelių kompetencijų struktūrą. Grupių pedagogai nusprendžia, į kurių kompetencijų sudėtį bus įtraukiamos numatomos ugdyti vaiko vertybinės nuostatos ir gebėjimai.

Ugdymo metodai

Ugdymo procese pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) metodai:

- *Žaidimas* – pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria bendravimo situacijas ir kt.
- *Stebėjimas* – vienas iš pagrindinių metodų, siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias.
- *Išvykos, ekskursijos*. Jomis turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.
- *Eksperimentavimas, tyrinėjimas* – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.
- *Pokalbis, diskusija* – vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.
- *Kūrybiškumą skatinantys metodai* – naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt.
- *Patyriminis ugdymas* – aplinkos pažinimas, mokymasis vyksta per asmeninę patirtį. Vaikai patys kuria, stebi augalus, gyvūnus, vyksta į edukacines išvykas.
- *Sportinės veiklos metodai* – kasdieninė mankšta, estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.
- *Individualus darbas*. Dirbant šiuo metodu, užmezgamas artimas santykis, kuris padeda ugdyti vaiko asmenybę, modeliuoja pozityvų bendravimo modelį, ir kartu išgyvenama vaiko kasdienybė „čia ir dabar“ santykyje.
- *Darbas poromis, grupėmis* - sudaro sąlygas reikšmingiems teigiamiems pokyčiams, ugdo vaikų socialinius įgūdžius, padeda formuoti vaikų identitetą, modeliuoja situacijas, kuriose vaikai gali išbandyti tinkamo elgesio modelius.

Priemonės

- *Kasdieninių gyvenimo įgūdžių ugdymui(si)* naudojamos priemonės stalo serviravimui, aplinkos puošimui, higienai užtikrinti. Žinias ir patirtį apie sveiką gyvenimą vaikai

įgyja nuolat veikdami. Šiam procesui vykdyti įsigyjami daiktai, medžiagos, įrankiai, knygos, plakatai, audio, video įrašai.

- *Emociniam intelektui ugdyti* išnaudojamos kasdieninės situacijos, projektinės veiklos, kūrybinių veiklų aptarimai, naudojami stalo žaidimai, emocijų kortelės, žaislai su emocijomis.

- *Judėjimo poreikį tenkinti* padeda įrengimai, esantys grupių aplinkoje ir lauke kėgliai, kamuoliai, lindimo maišai, lankai, virvutės, šokdynės, kompleksai su kopėtėlėmis, čiuožyklomis, sūpynėmis, nameliai su kopėtėlėmis ir čiuožimo kalneliais, judrių žaidimų aikštelės.

- *Bendravimo situacijų kūrimui, problemų sprendimui* naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo, konstrukciniai žaidimai, atributika siužetiniams žaidimams.

- *Kuriamos erdvės tyrinėjimams ir eksperimentams.* Naudojamos priemonės, skatinančios vaikų savaiminę veiklą, iniciatyvas, norą pažinti, atrasti. Tai padidrinimo stiklai, akiniai, lupos, svarstyklės, matavimo prietaisai, muzikiniai instrumentai, priemonės iš antrinių žaliavų kt. Vaikų veiklai pasitelkiamos įvairios techninės priemonės: magnetofonai, telefono, kasos aparatai, mikroskopai.

- *Naudojamos informacinės technologijos:* kompiuteriai, projektorius, fotoaparatai, spausdintuvai. Vaikai patys ar su kitų pagalba tyrinėja, atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, padidėja jų matematinio ugdymo(si) galimybės – vaikai mokosi grupuoti, lyginti, apibendrinti, klasifikuoti.

- *Komunikacinei veiklai* pasitelkiamos informacinės priemonės: bibliotekėlės (pasakų, spalvinimo, užduotėlių knygos, vaikiškos enciklopedijos, vaikiški žurnalai ir kt.), spaudiniai (plakatai, stalo, konstrukciniai žaidimai ir kt.), skaitmeninės priemonės (paruoštukai, įrašai, kompiuteriai ir kompiuterinės programos, kompiuteriniai žaidimai, ugdomieji, animaciniai filmai ir kt.), meninės raiškos priemonės (antrinės žaliavos, dailės priemonės, knygos, paveikslai, parodos), įvairios išvykos, edukacinės programėlės, kurios skatina vaikus kalbėti, reikšti mintis.

- *Vaikų meninei, kūrybinei veiklai* kuriama saviraišką žadinanti aplinka. Naujos patirties vaikai įgyja lankydami parodas, spektaklius, renginius, susitikdami su meno žmonėmis, stebėdami meninių kolektyvų pasirodymus. Vaikų meninei raiškai naudojamos įvairios faktūros medžiagos, dailės priemonės, muzikiniai instrumentai, garso ir vaizdo įrašai, atributika, dekoracijos erdvių įsirengimui.

V SKYRIUS

UGDYMO SI PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinio gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo gaires.

Vaiko pasiekimai vertinami vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“.

Pirminis vertinimas atliekamas vaikui pradėjus lankyti ugdymo įstaigą, po adaptacijos laikotarpio (spalio mėnesį). Pirminio vertinimo tikslas - išsiaiškinti, kokį ugdymosi pasiekimų žingsnį pasiekė vaikas tam tikroje pasiekimų srityje. Pradinę informaciją apie vaiką, jo pomėgius, įpročius mokytojas sužino iš tėvų. Išsiaiškina, kokios šeimos tradicijos ir lūkesčiai. Tai padeda numatyti, kokius gebėjimus reikėtų lavinti ar tobulinti.

Antrą kartą vaiko vertinimas atliekamas balandžio mėnesį. Šio vertinimo tikslas - nustatyti vaiko ugdymo (si) pažangą, t.y. sritis, kuriose pasiekimai yra akivaizdūs, ir sritis, kuriose pasiekimai nežymūs.

Vertinimą vykdo grupės mokytojai, kuriems padeda meninio ugdymo mokytojai. Vertinime taip pat dalyvauja tėvai ir pats vaikas. Tėvai pateikia informaciją apie vaiko ugdymosi

sąlygas namuose, išsako savo nuomonę apie vaiko pasiekimus, pomėgius, specialiuosius poreikius pildydami anketą. Su vaiku kasdieniai pasiekimai aptariami, akcentuojant vaiko sėkmę.

Vertinimo metodai: stebėjimas, interviu, apklausa.

Vertinimo formos: žaidimas, praktinė veikla, pasakojimas, pokalbiai, piešimas, konstravimas, individualūs pokalbiai, susirinkimai, diskusijos, auklėtojų dienynai, grupės standas, vaiko veiklos stebėjimas ir analizė, stebėjimai, fotonuotraukos, filmuota medžiaga, anketos suaugusiems.

Vertinimo ciklą sudaro: vertinimo planavimas, vaiko pažinimas, duomenų dokumentavimas bei informavimas apie ugdymo pasiekimus.

Apie individualius vaiko ugdymosi pasiekimus grupių mokytojai informuoja tėvus (metų eigoje, metų pabaigoje) įvairiomis formomis. Tai - individualūs pokalbiai, skelbimai, vaizdo medžiaga, pasiekimų aplankas, pasiekimų aprašas, vaiko darbeliai su vertinamaisiais komentarais, elektroniniai laiškai, tėvų internetinio bendravimo grupė.

Vaiko pasiekimų aplanką sudaro:

- individualus vaiko ugdymosi pasiekimų aplanko viršelis;
- anketa tėvams;
- vaiko stebėjimo lentelė (pagal 18 ugdymo sričių, pavasario ir rudens);
- vaiko ugdymo (si) ir pasiekimų vertinimo diagrama (pagal pasiekimų žingsnius);
- vaiko meninės raiškos darbai (vaikų darbai su komentarais).

Vertinimo medžiaga saugoma grupėje tol, kol vaikas būna ugdymo įstaigoje.

Pasiekimų vertinimas padeda nustatyti ugdymo įstaigoje kokybę bei tinkamumą įvairių poreikių vaikams užtikrinti ugdymo tęstinumą.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2016.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
3. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
4. Szarhowicz, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. 2011.
5. Katrin Hille, Petra Evanschitzky, Agnes Bauer. 3–6 metų vaiko raida: psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams. Vilnius: Tyto alba, 2015.
6. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>
7. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Internetinė nuoroda: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf
8. Šilutės rajono savivaldybės strateginiu plėtros planu 2015-2024 metams, patvirtintu Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. spalio 24 d. sprendimu Nr. T1- 922. Internetinė nuoroda: http://www.pamarys.lt/publ/Str_pletra/SP_patvirtintas2013-10-24.pdf
9. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija. Internetinė nuoroda: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19848>
10. <http://www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis.htm>
11. <http://www.ikimokyklinis.lt>